Dosarul nr. 2-5188/2024
2-24040638-12-2-12042024-1

H O T Ă R Â R E
În Numele Legii

Pronunțat public la 06 octombrie 2025 în mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău (sediul Centru)
Instanță compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Victor Sandu
Grefieri Diana Blîndu, Vlad Dântu
Cu participarea:
Reprezentantului reclamanților Kușnir Irina, Kușnir Alexandr, avocat Ursu Alina
Reprezentantului pârâtului Liceul Teoretic ”Orizont”, avocat Frumosu Nicolae
Reprezentantului copârâților Brodețchii Igor, Brodețchii Elena, avocat Perțu Ina
Interpretului Grosu Victoria
În lipsa:
Reclamanților Kușnir Irina, Kușnir Alexandr
Pârâților Brodețchii Igor, Brodețchii Elena, *****

în sediul instanței, în ședință publică în procedură contencioasă a judecat cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Kușnir Irina și în interesele copilului minor Kușnir Alexandr către Liceul Teoretic ”Orizont”, Brodețchii Elena, Brodețchii Igor, ***** *****, privind declararea nulă a clauzei contractuale, încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată,-

a constatat:

La 10 aprilie 2024, Irina Kușnir a depus cerere de chemare în judecată împotriva Liceului Teoretic „Orizont”, a lui Igor Brodețchii și a Elenei Brodețchii privind declararea nulității clauzelor contractuale, repararea prejudiciului material și moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii depuse, reclamanta indică că în anul 2020, s-a adresat Liceului Teoretic „Orizont”, filiala Ciocana, pentru a-l înmatricula la studii gimnaziale pe fiul minor *****. Elevul a fost repartizat în clasa conducă de dirigintele Sakir Kilic. În acest sens, între reclamantă și Liceul Teoretic „Orizont”, a fost încheiat contractul de prestări servicii de studii nr. 01-21-410 din 26 mai 2020.

Indică că în anul 2023, contractul de studii a fost prelungit, iar potrivit pct. 5.2 din contract, prețul serviciilor prestate de Liceu constituia în total 2 810 EUR.

Arată că pentru anul de studii 2023/2024, prețul contractului a fost achitat integral la 8 mai 2023, urmând ca minorul să-și continue studiile în clasa a VIII-a „C”, condusă de un alt diriginte, și anume, Nina Meșcereacova. Fostul diriginte al clauzei în care era

repartizat fiul reclamantei, la începutul anului de studii, a fost numit în calitate de director-adjunct al filialei Ciocana a Liceului Teoretic „Orizont”.

Menționează că la începutul lunii septembrie a anului 2023, a sesizat o schimbare bruscă în conduita și starea de spirit a fiului, experimentând comportamente bizare, imprevizibile, negative, atipice felului său de a fi și de a comunica cu membrii familiei și semenii. După numeroase tentative de a discuta cu el și de a afla cauza acestei schimbări, Alexandr a povestit părinților despre conflictele apărute cu colegii săi de clasă, despre tratamentul și batjocora pe care le suporta sistematic din partea lui Maxim Brodețchii și Marat Brodețchii.

Subliniază că aceste suferințe, survenite ca urmare a atitudinii, faptelor și cuvintelor adresate de ***** de către colegii de clasă Maxim și Marat, au avut drept urmare schimbarea de comportament și vădita suferință a fiului, care manifesta apatie, tristețe, tendință de autoizolare, lipsa poftei de mâncare, dureri de cap, tulburări de somn, scăderea stimei de sine, refuzul de a frecventa școala, un vădit dezinteres față de activitățile care îl captivau anterior și, în general, față de ocupațiile specifice unui adolescent, care în mod normal l-ar face fericit și energic. Aceste urmări, care au fost sesizate pentru prima oară în septembrie 2023, imediat după începutul anului de studii, au afectat și climatul general în familie, care a fost în permanență unul calm, liniștit, plin de grijă, iubire și înțelegere, or, în mod normal, atunci când copilul suferă, întregul echilibru de stări și emoții într-o familie este zdruncinat.

Relatează că fiul său, în general, este un adolescent liniștit, binevoitor, cu o gândire și comportament pozitiv, motiv pentru care schimbarea bruscă de comportament a bulversat și îngrijorat familia. De mai multe ori, părinții minorului au încercat să-i inducă o stare de bine și siguranță, să discute serios, în speranța că minorul va putea depăși problemele și situația se va ameliora. În puținele momente în care minorul era dispus să comunice cu părinții, a aflat că acesta, de nenumărate ori, a fost șicanat, înjurat, amenințat și criticat de către *****, în prezența altor colegi de școală. Aceștia i-au prejudiciat bunurile sale, la fel, minorul s-a simțit încolțit în mijlocul unui grup de colegi cu caractere mai puternice, fiind pus în ipostaze stânjenitoare. Deși au încercat să găsească mijloace de soluționare a problemei în familie, era extrem de dificil de gestionat crizele de comportament ale minorului.

Din acest motiv, la începutul lui septembrie 2023, reclamanta s-a adresat ex-dirigintelui de clasă, la acel moment director-adjunct, solicitând sprijinul și îndrumarea acestuia în soluționarea problemei dintre copii. Cu toate acestea, conducerea instituției de învățământ nu a reacționat adecvat, manifestând o atitudine superficială, chiar nepăsătoare față de problema survenită și mai ales față de suferința elevului, iar reclamanta a primit răspunsul „Ce să le faci, sunt niște copii...”. concomitent, sperând că dirigintele de clasă actual și directorul-adjunct vor reacționa la solicitarea reclamantei de a soluționa o problemă apărută între elevi, încercând să înțeleagă miezul problemei, a încercat să discute cu părinții minorilor Brodețchii, care au negat gravitatea situației și au decis să nu i-a atitudine.

Remarcă că observând că starea psiho-emoțională a minorului s-a înrăutățit, fiind profund dezamăgită și îngrijorată de dinamica negativă, dar și de lipsa de atitudine din

partea părâților, s-a adresat mediului neuropediadru, care a stabilit că „la 11 septembrie 2023, a fost agresat psihologic și fizic la școală. Au apărut dureri cefalice, anxietate, dereglări de somn, tresăriri. Din această cauză refuză frecventarea colectivului dat. Ca consecință, au apărut atacuri de panică...Diagnoză: tulburări emoționale. Accese de panică cu consecințe a stresului psihologic”.

Urmare a recomandărilor medicului neurolog, la 14 septembrie 2023, reclamanta s-a adresat la un psiholog, care a emis concluzia potrivit căreia „...Cauza: Minorul a fost supus agresiunii verbale și emoționale din partea colegilor la școală, în cadrul Liceului Teoretic „Orizont”. Aceste agresiuni au implicat insulte, porecle jignitoare, glume umilitoare sau amenințări, ignorare, izolare, excludere deliberată din grupul de colegi, intimidare, amenințările cu violența, aruncarea lucrărilor personale pe jos, etc. În mare parte, agresiunile au venit din partea a doi colegi de clasă. S-a constatat că minorul are un portret psihologic sensibil la bullying și cu incapacitatea de a răspunde la acțiunile agresive orientate înspre el, ori de a riposta acestor acțiuni. Alexandr este mai introvert și rezervat, mai degrabă evită conflictele, decât să le confrunte, vulnerabil la remarci și acțiuni negative din partea celor din jur, mai predispus să se analizeze pe sine și să își pună la îndoială abilitățile și valoarea personală în urma reproșurilor, intimidărilor și atacurilor din partea agresorilor, reticent în a-și exprima gândurile și sentimentele în public. S-a recomandat frecventarea ședințelor de consiliere și psihoterapie”.

În paralel cu aceasta, deoarece instituția de învățământ nu a luat atitudine și nu a reacționat în nici un fel la problema pe care reclamanta a sesizat-o, fiindu-i frică de agravarea stării fiului, reclamanta a decis să-și retragă copilul de la studii din instituția respectivă, pentru a fi înmatriculat într-o altă instituție de învățământ. În acest sens, s-a adresat cu cererea respectivă și i s-a comunicat că urmează să rezilieze contractul și din acest motiv, liceul va reține o compensație din suma totală a contractului de studii. Începând cu 18 septembrie 2023, contractul de studii a fost reziliat, iar minorul a încetat studiile în cadrul Liceului „Orizont”. Având în vedere faptul că nu a fost anunțat oficial despre decizia instituției de învățământ asupra cuantumului compensației pe care au decis să o rețină, nici nu a fost chemată să ridice suma de bani care urma să-i fie restituită, s-a adresat repetat administrației liceului pentru clarificarea situației. De către angajații din contabilitatea instituției i s-a confirmat că urmează a fi reținută compensația, dar varia cuantumul acesteia.

Reclamanta arată că nu este de acord cu reținerea unor sume de bani, deoarece rezilierea contractului a fost o consecință a inacțiunii instituției de învățământ față de problema și starea sănătății minorului.

Remarcă că potrivit pct. 3.1 din contractul de studii, exmatricularea elevului poate fi inițiată de către părinte din diferite motive. În acest caz, plățile se vor efectua în felul următor: 3.1.1. – În cazul în care părintele va rezilia contractul de studii până la data de 1 septembrie, el va achita o compensație 25 % din suma totală a contractului de studii. În cazul dacă la momentul rezilierii contractului de către părinte, el/ea a achitat plățile de studii integral, restul sumei (care rămâne după reținerea a 25 %) să fie restituită părintelui. În cazul utilizării facilității de acreditare de la bancă, suma va fi transferată la bancă în contul indicat de client. 3.1.2. – În cazul în care părintele reziliază contractul

după 1 septembrie 2023, părintele este obligat să achite compensație în cuantum de 50 % din suma totală a contractului pentru suma calculată pentru numărul de luni beneficiate (restul sumei, 50 % se divizează la 9 luni școlare astfel calculând suma per lună. 3.1.3. – În cazul în care părintele reziliază contractul de studii după data de 31 decembrie a anului academic de studii curent, rambursarea taxei de studii sau recalcul nu se efectuează. 3.1.4 – Suma taxei de intrare nu se restituie la rezilierea contractului.

Astfel, menționează că contractul de studii cu Liceul Teoretic „Orizont" a fost reziliat la 18 septembrie 203, fiul ei studiind doar 17 zile în acest liceu, pentru anul de studii 2023/2024. Totodată, instituția de învățământ la luarea deciziei de a reține compensația conform contractului, a neglijat faptul că temeiul rezilierii contractului nu este decizia neîntemeiată a reclamantei, spontană, neargumentată, ci lipsa de atitudine din partea instituției și încălcarea vădită a drepturilor copilului, ceea ce a dus la necesitatea de a retrage copilul de la studiile din cadrul liceului, ulterior, minorul fiind înmatriculat la o altă instituție.

În acest context, subliniază și concluziile aceluiași medic neurolog, care a stabilit schimbări pozitive în comportamentul minorului după retragerea de la studii din cadrul Liceului Teoretic „Orizont", inclusiv a prescris minorului mai multe preparate, printre care și Atarax, care este un antihistaminic cu acțiune asupra creierului, reducând anxietatea.

Relatează că la 29 noiembrie 2023, a depus la pârât somație prin care a solicitat calcularea și reținerea din suma totală a contractului din 18 mai 2022, care urmează a fi restituită din contul Liceului Teoretic „Orizont" în beneficiul Irinei Kușnir, o sumă egală cu plata pentru studiile efectuate de către ***** în perioada 1 – 18 septembrie 2023, precum și achitarea sumei de 50 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral, însă, această somație a rămas fără răspuns.

Invocă că în pofida faptului că contractul-tip de prestare a serviciilor de studii prevede la art. 1 care sunt obligațiile liceului, acestea se rezumă, de facto, doar la asigurarea instruirii elevului în conformitate cu legislația în vigoare și cu cerințele Statutului Liceului, cu condiția achitării de către părinte a plății pentru prestarea serviciilor educaționale și asigurarea elevului cu manualele școlare necesare. Deși aceste obligații sunt extrem de reduse, articolul 5 Codul Educației statuează că educația are ca misiune satisfacerea cerințelor educaționale ale individului și ale societății, dezvoltarea potențialului uman pentru a asigura calitatea vieții, creșterea durabilă a economiei și bunăstarea poporului, dezvoltarea culturii naționale, promovarea dialogului intercultural, a spiritului de toleranță, a nediscriminării și incluziunii sociale, promovarea învățării pe tot parcursul vieții, facilitarea reconcilierii vieții profesionale cu viața de familie pentru bărbați și femei, dezvoltarea spiritului civic și promovarea cetățeniei active.

Consideră că misiunea educației pe care o asigură Liceul Teoretic „Orizont", nu a fost îndeplinită, or, în contextul cazului de bullying la care a fost minorul, potențialul uman al acestuia, atât ca individ, cât și ca elev, nu poate fi valorificat, iar calitatea procesului de studii este una defectuoasă.

Insistă că prevederile pct. 3.1 din contractul de studii sunt abuzive, în condițiile în care, la momentul semnării contractului cu instituția de învățământ s-a discutat doar

despre prețul pentru servicii, care a fost negociat, oferindu-se reducere. La fel, reclamanta a fost informată despre alte aspecte ce țin de procesul de organizare a educației, spre exemplu modalitatea de primire/restituire a manualelor, informații ce țin de uniforma școlară, plata pentru alimentație, unica informația care i-a fost comunicată în limba rusă, or, atât reclamanta, cât și soțul acestuia, nu posedă limba de stat. Totodată, contractul este întocmit în limba română, pe care reclamanta nu o posedă și nu o înțelege, iar un exemplar al contractului în limba rusă nu i s-a oferit.

Consideră că clauza respectivă este abuzivă și pe motiv că reclamanta, în calitate de consumator, a fost obligată să îndeplinească toate obligațiile asumate prin contract, ceea ce a și realizat în perioada în care fiul său a fost elev în cadrul liceului, în timp ce pârâtul, în calitatea sa de prestator de servicii, nu și-a îndeplinit obligațiile legale de a: respecta drepturile elevului ***** la respectarea demnității umane și a personalității proprii, de a beneficia de tratament nediscriminatoriu din partea conducerii, a personalului didactic, nedidactic și din partea altor elevi din cadrul unității de învățământ; promova valorile morale de dreptate, echitate, umanism, patriotism și alte valori; colabora cu familia, mai ales în situația în care părinții au informat conducerea instituției de învățământ despre existența unei probleme apărute în cadrul instituției, între elevii săi, pe care liceul are obligația de a-i proteja și sunt responsabili pentru securitatea acestora; nu admite tratamente și pedepse degradante, discriminare sub orice formă și aplicarea niciunei forme de violență fizică sau psihică; informa elevii despre toate formele de violență și manifestările comportamentale ale acestora, despre persoanele și instituțiile la care se pot adresa atunci când sunt supuși unui act de abuz; discute cu copiii și elevii, individual și în grup, despre siguranța/bunăstarea lor emoțională și fizică acasă/în familie și în instituție, precum și în alte locuri frecventate de ei; să intervină pentru a stopa cazurile de abuz și neglijare a copilului și/sau să solicite ajutor în cazul în care nu poate interveni de sine stătător; comunica imediat despre orice caz suspect sau confirmat de abuz, neglijare, exploatare sau trafic al copilului din partea semenilor sau a adulților. Din contractul de studii încheiat cu pârâtul, nu rezultă nici una din aceste obligații, pe când, șirul obligațiilor ce incumbă beneficiarului sunt nenumărate și abuzive, școala amenințând chiar cu exmatricularea elevului, în care în care părintele s-au implica direct în rezolvarea unor conflicte în care este vizat propriul copil, prevedere care nu-și găsește reflectare în nici o normă legală.

Susține că din analiza prevederilor pct. 3.1 din contract, sumele care urmează a fi reținute de către prestator creează instituției de învățământ un avantaj financiar excesiv și nejustificat, or, fiul reclamantei a studiat în 2023 timp de 11 zile, iar plata pentru acest termen, nicidecum nu poate fi compensată cu 700 EUR, adică 25 % din suma contractului. Or, potrivit aceluiași contract, suma totală a contractului este calculată pentru o perioadă de 9 luni, astfel că, pentru fiecare lună, urma să fie achitată suma de 312,22 EUR, iar pentru fiecare zi 10,4 EUR. Raportând acest rezultat la numărul de zile în care ***** și-a făcut studiile în cadrul Liceului Teoretic „Orizont”, rezultă că instituția poate pretinde la reținerea sumei de 176,92 euro, situație ce atestă că reținerea unei sume de 700 EUR, este una vădit disproporționată, exagerată și ilegală, comparativ cu penalitățile prevăzute de legislația în vigoare, ceea ce demonstrează avantajul economic

excesiv pe care îl urmărește instituția de învățământ. Mai mult, caracterul abuziv al clauzei contractuale respective se confirmă și prin aceea că reclamantei i-a fost pus la dispoziție un contract care prevede că indiferent de motiv, modalitatea de rambursare a prețului va fi identică, ceea ce denotă că drepturile pârâtului sunt nelimitate, în special, cele cu privire la reținerea plăților.

Apreciază oportună și imperioasă încasarea prejudiciului moral cauzat minorului ***** în urma tratamentului înjositor, batjocoritor, caracterizat prin violență verbală, emoțională și psihologică sistemică, aplicată de către minorii *****, precum și a lipsei de atitudine din partea instituției de învățământ față de bullying-ul la care a fost supus minorul *****, beneficiar al serviciilor de studii.

Reiterează că prin probele administrate se confirmă indubitabil gravitatea stării minorului, care la o vârstă fragedă, în perioada adolescenței, din cauza tratamentului la care a fost supus de colegii de clasă, în tandem cu lipsa de reacție și atitudine din partea instituției școlare și a părinților colegilor său, a fost nevoit să administreze un tratament neurologic complex, precum și consiliere psihologică pentru a putea face față și depăși starea psiho-emoțională destabilizată, iar suma de 100 000,00 lei, revendicată cu titlu de prejudiciu moral, o consideră echitabilă și proporțională încălcărilor admise.

Pe parcursul examinării cauzei în fond, reclamanta a depus mai multe cereri de concretizare a pretențiilor, iar prin ultima cerere Irina Kușnir în interes propriu și în interesele minorului ***** au formulat pretenții față de Liceul Teoretic „Orizont”, Igor Brodețchii, Elena Brodețchii, Maxim Brodețchii și Marat Brodețchii, solicitând: declararea abuzivă a clauzelor contractuale prevăzute de art. 3.1 din contractul de prestări servicii educaționale din 8 mai 2023; încasarea din contul Liceului Teoretic „Orizont” în beneficiul Irinei Kușnir a sumei de 523,08 EUR cu titlu de sumă restantă a contractului de prestări servicii educaționale; încasarea în mod solidar din contul Liceului Teoretic „Orizont”, a lui Igor Brodețchii, a Elenei Brodețchii, a lui Maxim Brodețchii și a lui Marat Brodețchii în beneficiul Irinei Kușnir a sumei de 100 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral; încasarea în mod solidar din contul Liceului Teoretic „Orizont”, a lui Igor Brodețchii, a Elenei Brodețchii, a lui Maxim Brodețchii și a lui Marat Brodețchii în beneficiul lui ***** a sumei de 100 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și obligarea solidară la compensarea cheltuielilor de judecată.

*Pârâtul Liceul Teoretic „Orizont” a depus referință pe marginea acțiunii înaintate de Irina Kușnir în interes propriu și în interesele minorului *****, prin care solicită respingerea acțiunii, menționând că alegațiile reclamantei privind pretinsa necunoaștere a limbii române sunt neîntemeiate, or, reclamanta nu a dovedit în vreun fel faptul că nu cunoaște limba română. Pe de altă parte, susține că există suficiente circumstanțe care să conducă la concluzia contrară, așa cum, cererea de chemare în judecată și cererile ulterioare, sunt în limba română, fiind întocmite personal de reclamantă; contractul de prestări servicii educaționale încheiat cu reclamanta a fost întocmit în limba română; limba de stat în Republica Moldova este limba română, respectiv, există prezumția că cetățenii acestui stat cunosc limba română.*

Indică că norma de drept pretins aplicabilă circumstanțelor descrise de reclamantă este cea de la art. 1077 subpunctul 2 lit. a) și subpunctul 4 lit. a) și b) Cod Civil, însă,

această normă nu este incidentă speței, de vreme ce pct. 3.1 din contract nu reglementează vreo excludere sau limitare a drepturilor consumatorului față de profesionist, în situația în care acesta din urmă nu-și îndeplinește obligațiile, ci stabilește o plată pentru situațiile în care reclamanta intenționează să rezoluționeze contractul, ceea ce în speță a și avut loc. Precizează că obligația de plată nu poate fi considerată abuzivă prin prisma art. 1077 subpunctul 4 lit. a) și b) Cod Civil, deoarece, prestatorul conform art. 137 alin. (3) din Codul educației, nu poate rezoluționa din proprie inițiativă contractul, fiind instituită o interdicție absolută de a exmatricula elevii învățământului obligatoriu.

Consideră că sunt nejustificate aserțiunile reclamantei care pretinde că clauza contestată creează instituției de învățământ un avantaj financiar excesiv și nejustificat, or, prevederile contractuale respective nu reglementează plata unei penalități pentru neexecutare contractuală. Obligația de plată prevăzută la pct. 3.1 din contract, nu intervine în caz de neexecutare a contractului de către reclamantă, ci în situația în care aceasta dorește să iasă din raportul juridic, prin rezoluțiunea contractului.

Susține că natura juridică a clauzei prevăzute la pct. 3,1 din contract, nu este o clauză penală, ci o clauză de dezicere, astfel că această clauză nu poate fi declarată ca fiind abuzivă prin prisma art. 1077 subpunctul 6 din Codul Civil. Un alt argument al caracterului abuziv al clauzei de la art. 3.1 din contract este faptul că pârâtul poate pretinde plățile respective, indiferent de motivul rezoluțiunii contractului de către beneficiar, însă, acest argument este neîntemeiat, de vreme ce reclamanta urma să evalueze caracterul abuziv al clauzei respectiv, în raport cu circumstanța menționată, prin prisma art. 1075 Cod Civil, ceea ce reclamanta a omis să facă, în consecință caracterul abuziv al clauzei litigioase rămânând neargumentat.

Arată că o altă pretenție înaintată de reclamantă este încasarea prejudiciului material în cuantum de 523,08 EUR, însă, această cerință este neîntemeiată în condițiile în care reclamanta a rezoluționat contractul de studii la 18 septembrie 2023, ceea ce presupune că aceasta datorează o compensație în cuantum de 1 581,92 EUR, iar pârâtul urma să-i restituie doar suma de 1 228,08 EUR. În pofida acestor circumstanțe, pârâtul a manifestat înțelegere față de familia reclamantei, restituindu-i o sumă mai mare, și anume, 2 110 EUR, situație ce denotă că pârâtul nu datorează plata vreunei sume de bani.

Afirmă că calculul prezentat de reclamantă se bazează pe premisa că Irina Kușnir a rezoluționat contractul la 18 septembrie 2023, însă, acest fapt nu este probat în vreun fel, la dosar nefiind administrate probe a intervenirii rezoluțiunii la această dată, astfel că calculul sumei de 523,08 EUR este neîntemeiat și din această cauză. Deși reclamanta pretinde că a rezoluționat contractul de studii din motivul neexecutării obligațiilor din partea pârâtului, neexecutare manifestată prin omisiunea de a reacționa la acțiunile de bullying la care a fost supus elevul *****, însă, acest argument este neîntemeiat, în condițiile în care, reclamanta nu a probat în vreun fel că aceasta, înainte de a rezoluționa contractul de studii, s-a adresat pârâtului în vederea executării obligației de intervenire în situația apariției cazului de bullying. Chiar dacă reclamanta invocă că s-ar fi adresat de nenumărate ori către administrația instituției de învățământ, aceasta nu probează aceste declarații.

Susține că reclamanta nu a solicitat niciodată intervenirea instituției de învățământ din cauza acțiunilor de bullying în privința fiului său, ci doar a informat diriginta de plată că deja a luat decizia de a pleca de la instituția de învățământ respectivă, invocând, pe lângă faptul că minorul nu se simte confortabil în clasă și alte motive.

Consideră că este neîntemeiată și cerința reclamantei de reparare a prejudiciului moral, așa cum, la momentul pretinsei prejudicieri a reclamantei, între părțile litigante exista un raport juridic contractual de prestări servicii, iar reclamanta solicită repararea prejudiciului invocând o neexecutare a obligațiilor din partea pârâtului. Astfel, dispozițiile legale privind răspunderea civilă delictuală nu sunt aplicabile, or, repararea prejudiciului urmează a fi soluționată în baza prevederilor legale privind neexecutarea obligațiilor. Pentru dispunerea încasării prejudiciului în ordinea art. 934 Cod Civil, inclusiv a celui moral, condiția necesară este existența unei obligații neexecutate. Cu toate acestea, reclamanta nu a probat existența unei obligații neexecutate de către pârât, respectiv, pretenția privind repararea prejudiciului moral urmează a fi respinsă. Chiar dacă în speță ar fi aplicabile dispozițiile răspunderii civile delictuale, reclamanta trebuie să probeze în primul rând faptul că prejudiciul a fost cauzat de către un minor care nu a împlinit vârsta de 14 ani. Reclamanta nu probează în vreun cel că *****, ar fi întreprins acțiuni de bullying în privința fiului său și nici nu probează că la momentul cauzării prejudiciului, aceștia nu împliniseră vârsta de 14 ani.

Respectiv, Liceul Teoretic „Orizont” solicită respingerea acțiunii înaintate de Irina Kușnir în interes propriu și în interesele minorului *****.

*Pârâții Marat Brodețchii și Maxim Brodețchii, prin intermediul reprezentantului lor avocata Ina Perțu au depus referință pe marginea acțiunii formulate de Irina Kușnir în interes propriu și în interesele minorului *****, prin care solicită respingerea acesteia, menționând că reclamanta nu a prezentat probe care ar confirma că ***** ar fi comis acte de bullying asupra minorului *****, fapt ce ar fi dus la suferințe emoționale și psihologice ale acestuia.*

Invocă că despre presupusele acțiunile ale minorilor *****, părinților nu li s-a comunicat niciodată, pe parcurs cât fiul reclamantei a învățat în aceeași instituție de învățământ cu aceștia. La fel, părinții minorilor ***** nu au fost niciodată cercetați în baza art. 63 Cod contravențional, nefiind administrate nici probe care ar confirma că aceștia ar fi comis faptele invocate de reclamantă.

Menționează că declarațiile privind schimbările de comportament ale fiului reclamantei, nu pot fi atribuite direct sau exclusiv presupusului comportament al minorilor Brodețchii, deoarece, nu s-a constatat nici o legătură de cauzalitate dintre comportamentul fiului reclamantei, cu careva acțiuni ale minorilor Brodețchii. Crearea unei schimbări de comportament a fiului reclamantei, nu a fost examinată prin prisma unei expertize psihiatrice, or, în acest caz, doar experții psihiatrici pot stabili schimbările de comportament, motivele de schimbare a comportamentului și în general, dacă există o schimbare de comportament ca urmare a bullying-ului și apoi din partea cui vine acesta. Mai mult, la examinarea stării de comportament a fiului reclamantei, pârâții nu au avut posibilitatea să pună întrebări persoanei care l-a examinat.

Afirmă că familia Brodețchi nu a acționat ilicit față de reclamantă și acestora nu li se poate incrimina răspunderea și, respectiv, repararea prejudiciului.

Consideră că reclamanta nu a prezentat dovezi suficiente pentru a justifica suma solicitată, cum ar fi rapoarte medicale detaliate și opinia unui expert independent, care să stabilească faptul că starea fiului său este rezultatul direct și exclusiv al comportamentului copiilor pârâților. Deși fiul reclamantei poate fi afectat emoțional, nu există nici o legătură clară între starea sa psihologică și acțiunile presupuse ale minorilor Brodețchii. Mai mult, reclamanta exagerează impactul interacțiunilor dintre copii, atribuind minorilor Brodețchii responsabilitatea pentru starea emoțională generală a fiului său. Deși orice conflict între elevi este regretabil, reclamanta nu a demonstrat că există careva interacțiuni, care să fi avut un efect devastator asupra fiului său, astfel încât să justifice despăgubirile solicitate.

Remarcă că dacă ar fi existat un conflict real între elevi, rezolvarea acestuia cade în principal în sarcina instituției de învățământ, care are obligația de a preveni și soluționa astfel de situații conform prevederilor Codului educației. În cazul în care ar fi existat o problemă reale de comportament între elevi, responsabilitatea de a o soluționa aparținea Liceului Teoretic „Orizont” și nu a părinților colegilor implicați.

Prin urmare, solicită respingerea acțiunii și compensarea cheltuielilor de asistență juridică din contul reclamantei, în limitele sumei de 10 000,00 lei.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamanților, Alina Ursu a susținut cererea de chemare în judecată pe motivele de fapt și de drept indicate, solicitând admiterea acesteia.

În ședința de judecată, reprezentanții pârâților, avocat Frumosu Nicolae și avocat Perțu Ina au pledat pentru respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată.

Audiind explicațiile participanților la proces, studiind materialele dosarului și înscrisurile probatorii administrate, verificând temeinicia argumentele expuse în acțiune prin prisma obiecțiilor invocate în referințe, instanța de judecată conchide asupra temeiniciei parțiale a acțiunii depuse de Irina Kușnir în interes propriu și în interesele minorului **, pentru următoarele considerente.***

În ședința de judecată s-a constatat, dar și din actele cauzei și suportul probatoriu administrat rezultă că la 8 mai 2023, între Liceul Teoretic „Orizont” și Irina Kușnir a fost încheiat contractul de acordare a serviciilor de studii beneficiarului ***** nr. 01-24-557, conform condițiilor căruia Liceul s-a obligat să asigure instruirea elevului în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova și cu cerințele Statutului Liceului, cu condiția achitării de către părinte a plății pentru prestarea serviciilor educaționale (f. d. 24-26).

Potrivit clauzelor contractuale, Liceul și-a asumat obligația să asigure instruirea elevului, în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova și cu cerințele Statutului Liceului; să asigure elevul cu manualele necesare; să anunțe părintele despre situația școlară a elevului (articolul 1 din contract).

În temeiul aceluiași contract, în sarcina părintelui și a elevului au fost impuse mai multe obligații, printre care: să respecte Statutul și Regulamentul interne al Liceului; să învețe sârguincios, să realizeze în întregime programul de învățământ, să păstreze bunurile materiale ale liceului și să dea dovadă de un comportament decent; să anunțe

administrația liceului despre problemele apărute în cadrul liceului și ale căminului; să asigure elevul cu materialele didactice pentru lucrări suplimentare și personale; să repare prejudiciul material cauzat Liceului sau căminului; să achite contravaloarea activităților extrașcolare și de divertisment adiționale procesului de studii; să poarte uniformă școlară; să nu utilizeze telefonul mobil sau alte aparate electronice în timpul orelor; să nu filmeze și să nu posteze filmulețe sau fotografii în liceu sau în împrejurimea lui fără acordul administrației; să nu fumeze, să nu consume băuturi alcoolice, să nu dețină și să nu utilizeze droguri în liceu și împrejurimea lui; părintele se obligă să nu se implice direct în conflicte de orice caracter, dar să aducă la cunoștință administrației Liceului aceste momente pentru soluționarea problemei existente în comun (articolul 2 din contract).

Potrivit articolului 3 din contract, exmatricularea elevului poate fi inițiată de către părinte din diferite motive. În acest caz, plățile se vor efectua în felul următor:

3.1.1. – În cazul în care părintele va rezilia contractul de studii până la data de 1 septembrie, el va achita o compensație 25 % din suma totală a contractului de studii. În cazul dacă la momentul rezilierii contractului de către părinte, el/ea a achitat plățile de studii integral, restul sumei (care rămâne după reținerea a 25 %) să fie restituită părintelui. În cazul utilizării facilității de acreditare de la bancă, suma va fi transferată la bancă în contul indicat de client.

3.1.2. – În cazul în care părintele reziliază contractul după 1 septembrie 2023, părintele este obligat să achite compensație în cuantum de 50 % din suma totală a contractului pentru suma calculată pentru numărul de luni beneficiate (restul sumei, 50 % se divizează la 9 luni școlare astfel calculând suma per lună.

3.1.3. – În cazul în care părintele reziliază contractul de studii după data de 31 decembrie a anului academic de studii curent, rambursarea taxei de studii sau recalcul nu se efectuează.

3.1.4 – Suma taxei de intrare nu se restituie la rezilierea contractului.

La 8 mai 2023, Irina Kușnir a achitat suma de 2 810,00 EUR, cu titlu de taxă de studii pentru anul 2023/2024.

Potrivit extrasului din cartela medicală a minorului *****, la 11 septembrie 2023, acesta a fost examinat de medicul neurolog, cu următoarele acuzații „*a fost agresat psihologic și fizic la școală. Au apărut dureri cefalice, anxietate, dereglări de somn, trăsăriri. Din această cauză, refuză frecventarea colectivului dat. Ca consecință, au apărut atacuri de panică*”. Medicul neurolog i-a prescris minorului tratament medicamentos și i-a recomandat consultație la psiholog (f. d. 29-30).

Este cert și faptul că la 14 septembrie 2023, ***** a fost consultat de psihologul Maria Vîrlan. În rezultat, a fost întocmită concluzia psihologului, din conținutul căreia rezultă următoarele: „*Cauza: Minorul a fost supus agresiunii verbale și emoționale din partea colegilor la școală, în cadrul Liceului Teoretic „Orizont”. Aceste agresiuni au implicat insulte, porecle jignitoare, glume umilitoare sau amenințări, ignorare, izolare, excludere deliberată din grupul de colegi, intimidare, amenințările cu violența, aruncarea lucrărilor personale pe jos, etc. În mare parte, agresiunile au venit din partea a doi colegi de clasă. S-a constatat că* ***minorul are un portret psihologic sensibil la bullying și cu incapacitatea de a răspunde la acțiunile agresive orientate înspre el, ori***

de a riposta acestor acțiuni. Alexandr este mai introvert și rezervat, mai degrabă evită conflictele, decât să le confrunte, vulnerabil la remarci și acțiuni negative din partea celor din jur, mai predispus să se analizeze pe sine și să își pună la îndoială abilitățile și valoarea personală în urma reproșurilor, intimidărilor și atacurilor din partea agresorilor, reticent în a-și exprima gândurile și sentimentele în public. *S-a recomandat frecventarea ședințelor de consiliere și psihoterapie*" (f. d. 30).

La 18 septembrie 2023, Irina Kușnir a depus la Liceul Teoretic „Orizont" cerere prin care a solicitat eliberarea dosarului personal a elevului *****, din motive personale (*...indescifrabil*...imposibilitatea continuării studiilor).

În temeiul cererii respective, contractul de studii a fost rezoluționat, iar minorul a fost înmatriculat pentru continuarea studiilor la o altă instituție de învățământ.

Prin cererea din 29 noiembrie 2023, Irina Kușnir în interesele minorului ***** a depus la Liceul Teoretic „Orizont" cerere prin care a solicitat: a înregistra și examina prezenta somație în termen de 5 zile; a calcula și a reține din suma totală a contractului din 18 mai 2022, care urmează a fi restituită din contul Liceului Teoretic „Orizont" în beneficiul Irinei Kușnir o sumă egală cu plata pentru studiile efectuate de către ***** în perioada 1 – 18 septembrie 2023; încasarea sumei de 50 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Ulterior, la 13 februarie 2024, Irina Kușnir a depus la Liceul Teoretic „Orizont" cerere prin care a solicitat restituirea sumei contractului de studii, din motiv că a fost nevoită să rezilieze contractul de studii din cauza că fiul a fost supus violenței verbale și psihologice în cadrul Liceului „Orizont", iar administrația instituției, deși a fost informată, nu a întreprins nici o măsură pentru a remedia conflictul.

Prin dispoziția de plată nr. 157 din 1 aprilie 2024, se confirmă că Liceul Teoretic „Orizont" a restituit Irinei Kușnir suma de 41 783,06 lei, echivalentul sumei de 2 110,00 EUR.

La 1 aprilie 2024, Irina Kușnir a depus la Liceul Teoretic „Orizont" cerere prin care a solicitat să-i fie explicate motivele pentru care se reține suma achitată pentru contractul de studii și explicarea modalității de calcul a sumei reținute (f. d. 40).

Având în vedere faptul că cererile reclamantei nu au fost soluționate în modul corespunzător, Irina Kușnir în interes propriu și în interesele minorului ***** a depus cerere de chemare în judecată prin care a solicitat constatarea caracterului abuziv și a nulității clauzei contractuale și repararea prejudiciului.

Instanța de judecată constată că acțiunea depusă este parțial întemeiată, iar în acest sens, se precizează a fi clarificate următoarele.

Potrivit art. 3 alin. (1), (2) din Directiva nr. 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, o clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile ș i obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului. Se consideră întotdeauna că o clauză nu s-a negociat individual atunci când a fost redactată în prealabil, iar, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul clauzei, în special în cazul unui contract de adeziune. Faptul că

anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză au fost negociate individual nu exclude aplicarea prezentului articol pentru restul contractului, în cazul în care o evaluare globală a acestuia indică faptul că este, cu toate acestea, un contract de adeziune. În cazul în care orice vânzător sau furnizor pretinde că s-a negociat individual o clauză standard, acestuia îi revine sarcina probei.

Instanța enunță că o clauză este abuzivă, doar în cazul în care sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: clauza a fost inclusă într-un contract încheiat cu un consumator; clauza nu a fost negociată individual; prin clauză se creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților; dezechilibrul creat este în detrimentul consumatorului, nefiind respectată cerința bunei-credințe.

Astfel, pentru a se expune asupra cerințelor Irinei Kușnir, instanța urmează să stabilească, dacă contractul de credit a fost încheiat între un profesionist și un consumator.

Potrivit definiției noțiunii de consumator reflectată în art. 2^1 alin. (1) din Codul Civil, prin noțiunea de consumator se înțelege orice persoană fizică care, în cadrul unui raport juridic civil, acţionează predominant în scopuri ce nu țin de activitatea de întreprinzător sau profesională. Persoana fizică nu are calitatea de consumator dacă cealaltă parte a raportului juridic civil nu are calitatea de profesionist.

În speță, s-a stabilit că Irina Kușnir este consumator, așa cum, prin contractul litigios aceasta a contractat servicii de studii pentru fiul său minor, care nu este legat de activitatea de antreprenor sau cea profesională.

Totodată, este cert și faptul că Liceul Teoretic „Orizont” este o societate profesionistă, care desfășoară activitate în Republicii Moldova și prestează servicii educaționale contra cost.

Prin urmare, instanța constată că prima condiție stabilită de legiuitor, și anume, cea care se circumscrie existenței unui contract încheiat între consumator și profesionist, este întrunită, urmând a fi verificată întrunirea celorlalte condiții.

Referitor la cea de a doua condiție stabilită de legiuitor pentru evaluarea caracterului „abuziv” al clauzelor contractuale, care se circumscrie „caracterului negociat” al clauzelor contractuale, instanța precizează următoarele.

Potrivit art. 1069 Codul Civil, clauza propusă de una dintre părți nu este negociată individual dacă cealaltă parte nu a putut să-i influențeze conținutul, în special deoarece aceasta s-a elaborat anticipat, indiferent că face parte din clauze standard sau nu. Dacă una dintre părți propune celeilalte părți să selecteze din mai multe clauze, clauza nu se consideră negociată individual doar pentru că cealaltă parte a selectat din clauzele propuse. Dacă o clauză a fost propusă ca parte a unor clauze standard, se prezumă că ea nu a fost negociată individual.

În contractul dintre un profesionist și un consumator se prezumă că:

a) clauzele au fost propuse de către profesionist;

b) clauzele nu au fost negociate individual;

c) clauzele elaborate de către un intermediar sau un alt terț au fost propuse de către profesionist.

Faptul că anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză au fost negociate individual nu exclude aplicarea dispozițiilor prezentului capitol pentru restul contractului.

Clauză standard se consideră clauza care a fost elaborată anticipat pentru o multitudine de contracte implicînd diferite părți și care nu a fost negociată individual.

Conform art. 1071 Codul Civil, persoana care prezintă clauze care nu au fost negociate individual este obligată să se asigure că ele sînt elaborate și comunicate într-un limbaj clar și inteligibil, precum și să fie lizibile. Această cerință este aplicabilă textului în întregime, inclusiv notelor de subsol, trimiterilor la alte texte sau specificațiilor de orice natură. Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza propusă de către profesionist cu încălcarea obligației de transparență impuse prin dispozițiile alin. (1) poate fi considerată abuzivă doar pe acest unic temei.

Conform art. 1072 Codul Civil, într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, consumatorul. Articolele 1077-1079 cuprind lista clauzelor considerate abuzive în contractul dintre un profesionist și un consumator fără necesitatea evaluării lor conform alin. (1) din prezentul articol și art. 1075. Listele prevăzute de articolele menționate la alin. (2) nu vor fi interpretate ca liste exhaustive.

Instanța subliniază că legiuitorul național a stabilit în mod imperativ, că până la încheierea contractului cu consumatorul, profesionistul are obligația de a-i furniza acestuia toate informațiile precontractuale, în care să fie reflectate toate condițiile unui eventual contract.

În condițiile speței, s-a constatat cert că, clauzele incluse în contractul de litigios, nu au fost negociate în mod individual cu consumatorul, fiind incluse în contract de credit în baza voinței unilaterale a profesionistului, ba chiar, reclamanta fiind impusă să semneze sub fiecare articol.

Instanța de judecată precizează că a omis să prezinte probe pertinente, concludente și admisibile, care să atestă că contractul de prestare a serviciilor educaționale a fost negociat în mod individual cu consumatorul, or, în cazul în care Liceul invocă că a negociat cu fiecare părinte individual clauzele incluse în contracte, aceasta era obligată să prezinte probe în acest sens.

Liceul a afirmat că reclamanta a avut posibilitatea de a studia în prealabil clauzele contractului de prestare a serviciilor educaționale, însă, aceste aserțiuni ale pârâtei sunt neîntemeiate, de vreme ce în cursul judecării cauzei s-a constatat că reclamanta nu posedă limba de stat, iar contractul prezentat pentru semnare a fost întocmit în exclusivitate în limba de română.

Liceul pârât a susținut că reclamanta ar poseda limba de stat, invocând prezumții, însă, aceste afirmații poartă un caracter neîntemeiat și urmează a fi respinse.

Instanța apreciază că prezumția posedării de către reclamantă a limbii române, nu confirmă în nici un mod caracterul negociat al clauzelor contractului litigios, în condițiile în care, potrivit cadrului normativ în vigoare, o clauză se consideră negociată doar în cazul în care părțile au analizat conținutul acesteia în prealabil și au consimțit ca aceasta să fie înserată în contract.

Cu aceste considerente, instanța înlătură afirmațiile Liceului Teoretic „Orizont” care a invocat că clauzele contractuale au fost negociate în mod individual, cu fiecare consumator.

În aceste condiții, se constată cert, că primele 3 condiții stabilite de legiuitor pentru constatarea caracterului abuziv al clauzelor contractuale, au fost întrunite, urmând a fi supusă examinării ce-a de a patra condiție, care se circumscrie caracterului dezechilibrat al clauzelor.

Analizând în ansamblu clauzele contractului de credit litigios, reieșind din prevederile art. 1072, 1075-1078 Codul civil, se observă o prejudiciere disproporționată, contrar principiilor bunei-credințe a reclamantei, or se instituie o disproporționalitate între dreptul acesteia de a rezoluționa contractul și posibilitatea de a beneficia de efectele rezoluțiunii.

Instanța reiterează că potrivit articolului 3 din contractul litigios, exmatricularea elevului poate fi inițiată de către părinte din diferite motive. În acest caz, plățile se vor efectua în felul următor:

3.1.1. – În cazul în care părintele va rezilia contractul de studii până la data de 1 septembrie, el va achita o compensație 25 % din suma totală a contractului de studii. În cazul dacă la momentul rezilierii contractului de către părinte, el/ea a achitat plățile de studii integral, restul sumei (care rămâne după reținerea a 25 %) să fie restituită părintelui. În cazul utilizării facilității de acreditare de la bancă, suma va fi transferată la bancă în contul indicat de client.

3.1.2. – În cazul în care părintele reziliază contractul după 1 septembrie 2023, părintele este obligat să achite compensație în cuantum de 50 % din suma totală a contractului pentru suma calculată pentru numărul de luni beneficiate (restul sumei, 50 % se divizează la 9 luni școlare astfel calculând suma per lună.

3.1.3. – În cazul în care părintele reziliază contractul de studii după data de 31 decembrie a anului academic de studii curent, rambursarea taxei de studii sau recalcul nu se efectuează.

3.1.4 – Suma taxei de intrare nu se restituie la rezilierea contractului.

Analizând conținutul acestei clauze contractuale, instanța de judecată constată că aceasta poartă un caracter abuziv, instituind o disproporție nejustificată între compensația reținută de instituția de învățământ și volumul serviciilor efectiv prestate până la data intervenirii rezoluțiunii contractului, fiind incidente astfel temeiurile de constatare a caracterului abuziv a clauzei reglementate de art. 1077 alin. (1) punctele 2, 3, 6 din Codul Civil.

Or, din interpretarea efectelor clauzei contractuale contestate, se apreciază că „compensația” pe care urmează să o achite părintele în cazul rezoluțiunii contractului pentru motive imputabile profesionistului, nu reprezintă nimic altceva decât o penalitate, adică o formă de reparare a pretinsului prejudiciu cauzat instituției de învățământ în cazul rezoluțiunii contractuale.

La caz, prezintă relevanță motivele pentru care reclamanta Irina Kușnir a optat pentru rezoluțiunea contractului și anume faptul că fiul acesteia, a fost supus unui tratament degradant în timpul orelor, iar administrația instituției de învățământ nu a

întreprins nici o acțiune pentru a pune capăt acțiunilor de hărțuire și batjocorire a acestuia.

Deși Liceul Teoretic „Orizont” a pretins că reclamanta nu a adus la cunoștință administrației instituției de învățământ despre hărțuirea, jignirea și batjocorirea fiului său de colegi de clasă, aceste aserțiuni ale pârâtului se combat prin probatoriul administrat la dosarul cauzei, inclusiv prin stenograma înregistrării audio a discuțiilor dintre reclamantă, soțul acesteia și directorul-adjunct al liceului, din conținutul cărora se desprinde că administrația liceului cunoștea despre situația co-reclamantului minor ***** și a invocat că nu a putut aplana conflictul dintre elevi.

Pârâtul a obiectat împotriva admisibilității acestei probe, susținând că înregistrarea audio a fost făcută pe ascuns, solicitând ca înregistrarea audio și stenograma să fie declarate probe inadmisibile, însă, această solicitare a pârâtului este neîntemeiată, în condițiile în care reclamanta a explicat că înregistrarea s-a făcut în mod deschis. Respectiv, înregistrarea audio urmează a fi examinată în coroborare cu celelalte probe administrate la dosar, iar instanța urmează să-i dea o apreciere, cu atât mai mult că ignorarea acesteia este contrară interesului superior al minorului.

Mai mult, se reține că tratamentul batjocoritor al unor colegi de clasă ai lui ***** față de acesta, se confirmă și prin concluzia psihologului, în conținutul căreia este statuat că minorul a fost supus agresiunii verbale și emoționale din partea colegilor la școală, în cadrul Liceului Teoretic „Orizont”. Aceste agresiuni au implicat insulte, porecle jignitoare, glume umilitoare sau amenințări, ignorare, izolare, excludere deliberată din grupul de colegi, intimidare, amenințările cu violența, aruncarea lucrărilor personale pe jos, etc. În mare parte, agresiunile au venit din partea a doi colegi de clasă. S-a constatat că minorul are un portret psihologic sensibil la bullying și cu incapacitatea de a răspunde la acțiunile agresive orientate înspre el, ori de a riposta acestor acțiuni. Alexandr este mai introvert și rezervat, mai degrabă evită conflictele, decât să le confrunte, vulnerabil la remarci și acțiuni negative din partea celor din jur, mai predispus să se analizeze pe sine și să își pună la îndoială abilitățile și valoarea personală în urma reproșurilor, intimidărilor și atacurilor din partea agresorilor, reticent în a-și exprima gândurile și sentimentele în public.

Pentru aceste motive, ținând cont de faptul că Liceul Teoretic „Orizont” nu a făcut dovada faptului că clauza inserată în articolul 3.1 din contractul de studii a fost negociată individual cu Irina Kușnir, dar și având în vedere că prin această clauză se impune în sarcina părintelui obligația de plată a unei compensații nejustificate din punct de vedere economic, care reprezintă o evaluare convențională anticipată a prejudiciului pe care instituția de învățământ pretinde că îl suportă pentru retragerea elevului, instanța va constata caracterul abuziv și nulitatea clauzei respective și va obliga Liceul Teoretic „Orizont” să-i restituie reclamantei Irina Kușnir suma de 523,80 EUR, cu titlu de sumă restantă a contractului de prestări servicii educaționale.

La determinarea cuantumului sumei ce urmează a fi restituit reclamantei, instanța a reținut calculele prezentate de aceasta, apreciind că este rezonabil ca Liceul Teoretic „Orizont” să poată reține din prețul contractual doar suma echivalentă cu numărul zilelor în care elevul efectiv a învățat în această instituție.

Aferent pretențiilor de reparare a prejudiciului moral, instanța de judecată subliniază următoarele.

Conform art. 2009 din Codul Civil, minorul între 14 şi 18 ani răspunde personal pentru prejudiciul cauzat, potrivit regulilor generale. În cazul în care minorul între 14 şi 18 ani nu are bunuri sau venituri suficiente pentru repararea prejudiciului cauzat, acesta trebuie reparat, integral sau în partea nereparată, de către părinţi sau curator dacă nu demonstrează că și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere. Dispozițiile art. 2008 alin. (4) se aplică în mod corespunzător. Obligația părinților sau a curatorului de a repara prejudiciul cauzat de un minor între 14 și 18 ani nu apare dacă minorul a cauzat prejudiciul în calitatea sa de prepus al unei alte persoane, în acest caz aplicîndu-se dispozițiile art. 2005.

Potrivit art. 2036 din Codul Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial. Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege. Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit. Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărîre judecătorească definitivă.

Potrivit art. 2037 din Codul Civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Instanța de judecată subliniază că cadrul normativ în vigoare reglementează răspunderea părinților/tutorilor pentru prejudiciul cauzat de minor (în ipotezele legale) și, relevant pentru spețe petrecute la școală, răspunderea instituției de învățământ atunci când prejudiciul a fost cauzat în perioada în care minorul se afla sub supravegherea

acesteia, dacă instituția nu dovedește îndeplinirea corespunzătoare a obligației de supraveghere.

La caz, din materialul probator administrat la dosarul cauzei și cercetat nemijlocit în ședințele de judecată, instanța reține, în esență, că minorul ***** a fost supus în mediul școlar unui tratament degradant și umilitor, caracterizat prin violență verbală, emoțională și psihologică repetată (bullying), din partea colegilor minori Maxim și Marat Brodețchii, iar instituția de învățământ – beneficiara raportului contractual educațional – nu a asigurat o intervenție efectivă și promptă, aptă să prevină continuarea fenomenului și să protejeze beneficiarul vulnerabil.

Aceste împrejurări pe de o parte, depășesc sfera unui conflict izolat între elevi și configurează o atingere serioasă adusă demnității, integrității psihice și sentimentului de siguranță al minorului, cu efecte și asupra vieții familiale, iar pe de altă parte, impun autorii acțiunilor ilicite și ale inacțiunilor la repararea prejudiciului cauzat.

După cum denotă concluziile mediului neurolog, concluziile psihologului și înregistrarea audio a discuției dintre reclamantă, soțul său și directorul-adjunct al Liceului Teoretic „Orizont”, co-pârâții minori Marat Brodețchii și Maxim Brodețchii au admis în privința lui ***** un tratament disprețuitor, jignitor și inadmisibil, manifestat prin agresiuni verbale și emoționale, aruncarea lucrurilor personale pe jos, excluderea deliberată din grupul de lucru, intimidări, acțiuni care sunt inadmisibile și contrare normelor de conviețuire socială și obligației generale de a nu aduce atingere altuia.

Concomitent, instanța constată că în speță a fost probată și inacțiunea instituției, manifestată prin neintervenția în soluționarea conflictului între elevi și lipsa unor măsuri suficiente de prevenire/stopare și gestionare a cazului. În acest sens instanța subliniază că această inacțiune constituie o faptă ilicită distinctă, în măsura în care contravine obligației de diligență și supraveghere ce incumbă unei instituții de învățământ față de elevii aflați în grija sa, obligație recunoscută inclusiv în legislația și jurisprudența națională, care subliniază relevanța supravegherii efective în incinta și timpul programului școlar.

Între conduitele descrise și suferințele psihice ale minorului (stare psiho-emoțională destabilizată, anxietate, sentiment de teamă/umilire, afectarea adaptării școlare și sociale, necesitatea consilierii psihologice și/sau a tratamentului) instanța reține existența unei legături cauzale directe, în sensul regulilor generale privind cauzalitatea în materia reparării prejudiciului, acest fapt fiind confirmat prin concluziile medicului neurolog și a psihologului.

Reprezentanta pârâților Brodețchii a invocat că la dosarul cauzei lipsesc înscrisuri care ar confirma că anume aceștia s-ar face vinovați de conduita de bullying față de *****, însă, aceste afirmații poartă un caracter declarativ, de vreme ce la dosar este anexată înregistrarea audio și concluzia psihologului, care confirmă acțiunile pe care minorii ***** le-au comis în raport cu *****, inclusiv comportamentul batjocoritor față de acesta.

În acest context, instanța subliniază că probațiunea în materie civilă se întemeiază pe întreg cumulul de probe administrate, iar stabilirea situației de fapt rezultă din aprecierea coroborată a tuturor mijloacelor de probă administrate, nu din existența unei probe unice decisive, motive din care se apreciază că obiecțiile reprezentanților pârâților

privind lipsa unor „înscrisuri” suplimentare care ar confirma vinovăția autorilor nu pot fi reținute, de vreme ce dosarul conține probe directe și indirecte suficiente, apte să formeze convingerea instanței asupra caracterului ilicit al conduitei și asupra participării pârâților indicați.

Totodată, instanța respinge și argumentele reprezentantului pârâților Brodețchii care a invocat inexistența unui raport de expertiză psihiatrică în privința lui Alexandr Brodețchi, or, obiectul pretenției de reparare a prejudiciului moral nu este condiționat de existența unei expertize medico-legale psihiatrice.

Cu referire la acest aspect, instanța subliniază că prejudiciul moral, prin esența sa, reprezintă suferințe psihice și emoționale, a căror existență și intensitate pot fi stabilite prin orice mijloace de probă admisibile, inclusiv înscrisuri medicale de specialitate (concluzii ale medicului neurolog), concluzii psihologice, declarații, înregistrări, precum și prin circumstanțele obiective ale cauzei.

Mai mult, instanța reține că expertiza psihiatrică se impune, de regulă, în ipoteze în care se urmărește stabilirea unei tulburări psihice, a unei incapacități, a unui diagnostic psihiatric sau a unei legături de cauzalitate de o complexitate specială, pe când, în prezenta cauză, prejudiciul moral invocat vizează suferințe psiho-emoționale și afectarea stării de bine a minorului ca urmare a tratamentului degradant și a insecurității resimțite în mediul școlar, împrejurări ce rezultă suficient din ansamblul probelor administrate.

De altfel, chiar și în lipsa unei expertize, instanța este în drept să aprecieze gravitatea prejudiciului moral prin raportare la circumstanțele concrete, la durata și repetitivitatea acțiunilor, la vârsta reclamantului și la efectele constatate, iar aceste elemente sunt, în speță, confirmate și obiectivate prin actele depuse la dosar, având o forță probantă suficientă pentru a demonstra existența suferinței nepatrimoniale și legătura ei cu conduita ilicită.

Concomitent, instanța constată că răspunderea nu poate fi circumscrisă exclusiv autorilor direcți ai actelor de bullying, întrucât, din probele administrate, rezultă și inacțiunea instituției de învățământ, manifestată prin neintervenția efectivă în soluționarea situației, lipsa unor măsuri suficient de prompte și adecvate pentru prevenirea și stoparea fenomenului și pentru protecția elevului aflat într-o poziție vulnerabilă.

În acest sens, instanța subliniază că, în cadrul unui raport educațional, instituția de învățământ are obligația pozitivă de diligență și supraveghere față de elevii aflați în incinta și timpul programului școlar, iar tolerarea ori gestionarea formală a unor conduite degradante între elevi nu exonerează instituția de răspundere, atâta timp cât rezultatul – menținerea unui mediu ostil și nesigur pentru minor – a fost posibil tocmai prin lipsa unei intervenții efective.

Respectiv, instanța apreciază că, pe lângă fapta ilicită a minorilor, este probată și o conduită omisivă ilicită a instituției, care a contribuit la perpetuarea stării prejudiciabile, existând legătură de cauzalitate între această inacțiune și amplificarea suferințelor psiho-emoționale ale minorului.

Raportând circumstanțele de fapt ale speței la cadrul normativ citat *supra*, instanța reține existența elementelor angajării răspunderii: fapta ilicită (acțiunile de bullying și

inacțiunea instituției), prejudiciul (suferința morală a minorului și suferința morală distinctă a mamei, generată de afectarea gravă a copilului și de perturbarea vieții de familie), legătura de cauzalitate (confirmată prin actele medicale/psihologice și prin circumstanțele obiective ale cauzei) și imputabilitatea, în măsura cerută de lege.

Instanța consideră că urmează a fi impusă și responsabilitatea părinților minorilor ***** de reparare a prejudiciului cauzat reclamanților, așa cum, din sensul normei art. 2009 din Codul Civil rezultă că aceștia pot fi obligați să repare prejudiciul în partea nereparată de minor, dacă nu demonstrează exercitarea corespunzătoare a obligației de supraveghere. La caz, nu au fost aduse probe care să răstoarne prezumția de culpă în supraveghere și educație, în special în contextul persistenței comportamentului și al absenței unor măsuri eficace care să fi prevenit repetarea acestuia, motiv pentru care instanța consideră că părinții minorilor ***** urmează a fi obligați să repare prejudiciul cauzat de minori, în mod solidar.

Referitor la întinderea despăgubirilor, reieșind din dispozițiile art. 2037 din Codul Civil, instanța i-a în considerație vârsta minorului, caracterul degradant al tratamentului, durata și repetitivitatea conduitelor, consecințele psiho-emoționale obiectivate prin necesitatea consilierii psihologice și a tratamentului neurologic, precum și impactul asupra vieții familiale și sociale.

Instanța enunță că prejudiciul moral al minorului ***** are o intensitate ridicată, întrucât bullying-ul în mediul școlar afectează nemijlocit demnitatea și integritatea psihică, într-o etapă sensibilă de dezvoltare, generând trăiri de frică, umilință și insecuritate, cu repercusiuni asupra adaptării școlare și relațiilor sociale.

În același timp, se constată că și mama minorului, Irina Kușnir a suportat un prejudiciu moral distinct, derivat din trăirile de anxietate, neputință și suferință psihică legate de expunerea copilului la un mediu ostil, precum și din eforturile continue de a gestiona efectele situației, ceea ce a determinat o afectare reală a echilibrului emoțional și a vieții de familie.

Pornind de la exigența ca despăgubirea să ofere o satisfacție echitabilă, fără a se transforma într-o sancțiune excesivă ori într-un mijloc de îmbogățire nejustificată, instanța apreciază că sumele solicitate inițial de reclamanți depășesc, raportat la particularitățile cauzei și la practica acordării despăgubirilor în situații similare, limita rezonabilului, motiv pentru care admite acțiunea în parte.

Prin urmare, instanța stabilește cuantumul despăgubirilor pentru prejudiciul moral, ținând cont de gravitatea suferințelor suportate și de circumstanțele concrete ale cauzei, după cum urmează: se încasează în beneficiul lui Kușnir Irina suma de 100 (una sută) lei cu titlu de prejudiciu moral, iar în beneficiul lui Kușnir Alexandr suma totală de 50 000 (cincizeci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral, din care 25 000 lei de la Liceul Teoretic „Orizont” și 25 000 lei, în mod solidar, de la Brodețchii Elena, Brodețchii Igor, ***** și *****, aceste sume realizând funcția compensatorie a reparării prejudiciului moral și asigurând o satisfacție echitabilă persoanelor vătămate.

Se reține că la depunerea acțiunii, reclamanta Irina Kușnir a achitat taxa de stat în cuantum de 648,67 lei pentru pretenția de încasare a prejudiciului material și suma de 100 lei pentru pretenția de reparare a prejudiciului moral.

Prin urmare, conducându-se de prevederile art. 94 Codul de procedură civilă, luând în considerație că acțiunea reclamantei a fost admisă, reclamantei i se compensează cheltuielile de judecată suportate în legătură cu intentarea prezentului proces, respectiv instanța va încasa din contul pârâților în beneficiul reclamantului suma de 100 lei cu titlu de taxă de stat achitată la momentul înaintării acțiunii pentru pretenția de încasare a prejudiciului moral și suma de 648,67 lei cu titlu de taxă de stat achitată la momentul înaintării acțiunii pentru pretenția de încasare a prejudiciului material.

Instanța reține că în prezenta speță, interesele reclamantei Irina Kușnir au fost reprezentate de avocatul Alina Ursu, iar pentru serviciile prestate de acest avocat, reclamanta a achitat suma de 10 000,00 lei, cu titlu de onorariu.

Conform dispozițiilor art. 96 alin. (1) și alin. (2) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenta juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Sensul normei procedurale citate mai sus, este că persoana care a pierdut procesul civil, urmează să compenseze părții care a câștigat procesul, cheltuielile de asistență juridică suportate.

Instanța reiterează că, pornind de la practica și jurisprudența dezvoltată de CtEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

În litigiul deferit judecății în prezenta speță, instanța a constatat că, reclamantul a prezentat probe pertinente, concludente și admisibile în sensul art. 121-122 Codul de procedură civilă, care confirmă suportarea cheltuielilor de asistență juridică, și anume, aceasta a administrat la dosarul cauzei mandatul avocatului și bonul de plată pentru suma de 10 000,00 lei.

Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

Totodată, în jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Costin versus România, hotărârea din 26 mai 2005; cauza Străin și alții versus România, hotărârea din 21 iulie 2005; cauza Petre versus România, hotărârea din 27 iulie 2006, etc.) s-a statuat că partea care a câștigat procesul nu va putea obține rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil.

În speță, se reține că, cauza respectivă reprezintă o anumită complexitate, reieșind din considerentul că, avocatul a formulat și a expediat în adresa pârâților cereri prealabile, a întocmit cererea de chemare în judecată, a depus cerere de înlăturare a neajunsurilor, cereri de concretizare a pretențiilor.

Corespunzător, ținând cont de concluziile expuse *supra* dar și având în vedere faptul că acțiunea reclamantei a fost admisă parțial, instanța de judecată conchide asupra temeiniciei parțiale a pretenției reclamantei de încasare a cheltuielilor de asistență juridică și va dispune încasarea din contul pârâților în beneficiul reclamantului a sumei de 9 500,00 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, sumă care este echitabilă, necesară și rezonabilă.

În aceste circumstanțe, instanțele de judecată investite cu examinarea litigiului deferit judecății în prezenta speță, nu pot găsi o altă elucidare a cazului decât cea clarificată mai sus, de vreme ce concluzia instanţei este consecinţa dedusă în urma prezentării probelor de către părţi şi examinate în cadrul şedinţei de judecată, or, în conformitate cu prevederile art. 118 alin. (1) sprijinite cu dispoziţia art. 119 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar probele se adună şi se prezintă de către părţi.

Sintetizând cele expuse mai sus și examinând probatoriul administrat la dosar prin raportarea acestuia la prevederile art. 118, 121 – 122 Codul de procedură civilă, instanța reiterează că acțiunea înaintată de Irina Kușnir în interes propriu și în interesele minorului Alexandru Kușnir este întemeiată și urmează a fi admisă în parte.

În conformitate cu art. art. 236, 238-241 din Codul de procedură civilă, instanța de judecată,-

H O T Ă R Ă Ş T E :

Se admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Kușnir Irina și în interesele copilului minor Kușnir Alexandr către Liceul Teoretic ”Orizont”, Brodețchii Elena, Brodețchii Igor, ***** *****, privind declararea nulă a clauzei contractuale, încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

Se constată drept abuzive și nule clauzele contractuale prevăzute la art. 3.1 din contractul de prestări servicii educaționale încheiat între Kușnir Irina și Liceul Teoretic ”Orizont”.

Se încasează în beneficiul lui Kușnir Irina, a.n. *****, de la Liceul Teoretic ”Orizont”, IDNO: 1002600026438, suma de 523,08 euro (cinci sute douăzeci și trei euro și 08 eurocenți) convertiți în lei moldovenești la cursul Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, cu titlu de sumă restantă a contractului de prestări servicii educaționale.

Se încasează în mod solidar în beneficiul lui Kușnir Irina, a.n. *****, de la Liceul Teoretic ”Orizont”, IDNO: 1002600026438, Brodețchii Elena, a.n. *****, Brodețchii Igor, a.n. *****, *****, a.n. *****, *****, a.n. *****, suma de 100 lei (unu sute lei) cu titlu de prejudiciu moral, suma de 9500 lei (nouă mii cinci sute lei) cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, suma de 748,67 lei (șapte sute patruzeci și opt lei și 67 bani) cu titlu de taxă de stat și suma de 200,00 lei (două sute lei) cu titlu de taxă de timbru.

Se încasează în beneficiul lui Kușnir Alexandr, a.n. *****, de la Liceul Teoretic ”Orizont”, IDNO: 1002600026438, suma de 25000 lei (douăzeci și cinci mii lei) cu titlu de prejudiciu moral.

Se încasează în mod solidar în beneficiul lui Kușnir Alexandr, a.n. *****, de la Brodețchii Elena, a.n. *****, Brodețchii Igor, a.n. *****, *****, a.n. *****, *****, a.n. *****, suma de 25000 lei (douăzeci și cinci mii lei) cu titlu de prejudiciu moral.

În rest cererea de chemare în judecată înaintată de Kușnir Irina și în interesele copilului minor Kușnir Alexandr către Liceul Teoretic ”Orizont”, Brodețchii Elena, Brodețchii Igor, ***** *****, privind repararea prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime ce depășește cuantumul acordat reclamanților în prezentul proces, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Se explică dreptul părților și participanților la proces de a solicita hotărârea redactată în cadrul termenului de decădere de 30 de zile.

Hotărârea poate fi contestată cu apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Președintele ședinței,
Judecător **Victor Sandu**